

Utbildningsinspektion i Hagaskolan, grundskola årskurserna 4–9 samt grundsärskola årskurserna 7–9/10

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hagaskolan den 5 och 6 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Dals-Eds kommun och Hagaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Hagaskolan intervjuades rektorer, lärare, elever samt föräldrar med elever i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även and-

ra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Hagaskolan	Antal elever
Grundskola	236
Obligatorisk särskola	9

Utbildningen vid Hagaskolan omfattar årskurserna 4–9 i grundskolan och årskurserna 7–9/10 i grundsärskolan. Få elever har annat modersmål än svenska.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Hagaskolan består av flera byggnader i centrala Dals-Ed. I skolan finns bibliotek med heltidsanställd personal.

Hagaskolan har sedan den 1 januari 2006 en ny ledningsorganisation.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Hagaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Hagaskolan ger eleverna förhållandevis goda förutsättningar att nå målen och eleverna når tillfredställande kunskapsresultat. Eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för att nå de nationella målen. Lokalerna är, för de äldre eleverna, något slitna men elever och personal uttrycker att de trivs med sin skola och med varandra.

Ansvar och rutiner för mottagning av elever i särskolan bedömer inspektörerna sker på ett föredömligt sätt.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Grundskoleeleverna bör i högre grad bli delaktiga i hur undervisningen genomförs för att nå målen och skolan bör tydliggöra innehållet i de nationella målen.
- Skolan bör arbeta för att grundskoleeleverna, framförallt i de högre årskurserna, i högre grad bör sträva efter att träna eleverna i att ha inflytande och ta ansvar i undervisningen.
- Skolan bör systematiskt följa upp och utvärdera grundskoleelevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör ge stöd i alla ämnen och inte endast i svenska, engelska och matematik.

- Skolan bör ge elever som är placerade i resursskolan särskilt stöd i ämnen som eleven har svårigheter att nå målen i.
- Rektorn bör utreda om alla elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till.
- Skolan bör utveckla samarbetet mellan skola och fritidshem.
- Skolans ledning bör diskutera hur den på ett tydligare sätt kan styra den pedagogiska verksamheten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

För att eleverna skall kunna ha inflytande över sin utbildning och det inre arbetet måste skolan sträva efter, enligt läroplanerna, att klargöra för eleverna vilka mål de har rätt att nå. Skolan skall följa upp elevernas kunskapsutveckling och utvärdera resultaten i relation till de nationella målen. Undervisningen skall bidra till att eleverna utvecklar nyfikenhet och lust att lära, tillit till den egna förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra. Skolans arbete skall också leda till att eleverna utvecklar sin förmåga att använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden, lösa problem, reflektera över erfarenheter och lösa problem.

Eleverna upplever att de lär sig mycket i skolan men har svårt att beskriva vilka mål de skall nå. Flertalet av de intervjuade eleverna känner inte till att det finns nationella mål för utbildningen, utan ser innehållet i undervisningen som något lärarna själva bestämmer om. Vid några av de lektionsbesök som inspektörerna gör kan inspektörerna notera att eleverna inte är delaktiga i hur undervisningen genomförs för att nå uppsatta mål. Inspektörerna bedömer att eleverna i högre grad bör bli delaktiga i hur undervisningen genomförs för att nå målen och skolan bör tydliggöra innehållet i de nationella målen för dem.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt genom diagnoser, samtal och individuella utvecklingsplaner. Enligt skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2004/05 visar resultaten av de nationella ämnesproven för årskurs 5 att 87 procent av eleverna nådde målen i svenska, 86 procent nådde målen i matematik och 84 procent nådde målen i engelska. Dessa resultat är genomgående 10-15 procent lägre än 2004. Se vidare kommunrapporten.

I de nationella proven för årskurs 9 år 2005 nådde 99 procent av eleverna målen i svenska, 96 procent målen i matematik och 96 procent målen i engelska. Meritvärdet ligger högre än riket, vilket även andelen elever med fullständigt betyg samt andel behöriga till nationellt program på gymnasiet gör.

Uppföljning av elevernas kunskaper i de övriga ämnena är inte så systematiserad att det finns en samlad dokumentation i skolan, varför måluppfyllelsen i övriga ämnen inte går att utläsa.

Sedan två år har eleverna tillhörande grundsärskolans elevgrupp sin undervisning i hemkommunen. För de få elever i Dals-Eds kommun som läser enligt träningsskolans kursplaner samordnas undervisningen i Bengtsfors kommun.

Samtliga elever i grundsärskolan har individuella utvecklings/studieplaner där elevernas kunskaper och utveckling beskrivs, följs upp och analyseras.

Inspektörerna bedömer att den systematiska uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling på grundskolan bör vidareutvecklas och omfatta skolans samtliga ämnen.

I Hagaskolan sker arbetet med normer och värden oftast inom ramen för de olika kursplanämnen. Diskussioner kring värdegrunden förekommer oftast i ämnena svenska och samhällskunskap. Skolan har tydligt skrivna trivselregler och i skolan finns så kallade "friends", det vill säga elever som valts ut för att hjälpa och stötta sina kamrater. I övrigt förekommer inget organiserat skolövergripande arbete kring normer och värden.

Stämningen i Hagaskolan beskrivs genomgående som god och inspektionen visar att de allra flesta uppfattar att skolan är trygg.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen skall skolan aktivt och medvetet förbereda eleverna för delaktighet och ansvar. Eleverna skall också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Skolan har formella samverkansorgan i form av klassråd och elevråd. Inspektörerna ser vid sitt besök att personalen har ett respektfullt förhållningssätt till eleverna och deras synpunkter, men noterar vid några lektionsbesök att elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande är begränsat. Intervjuade elever är inte medvetna om läroplanens strävansmål och kursplanemål och beskriver sitt inflytande över lärandet som att det i hög grad är beroende på vilken lärare eleven har. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta med att informera och förtydliga de mål för utbildningen som finns i läroplanen och kursplanerna.

På skolan finns en likabehandlingsplan. Planen är en revidering, gjord den 15 juni 2006, av tidigare plan mot kränkande särbehandling. Skolans likabehandlingsplan omfattar inte alla former av kränkande behandling d.v.s. diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna s.k. annan kränkande behandling. Planen saknar vidare bl.a. en översikt över de insatser som behövs för att dels främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, dels förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vidare saknas uppgifter om vilka insatser som man avser att påbörja och genomföra under det kommande året liksom uppgift om hur händelser och åtgärder skall dokumenteras. Vuxen- elevperspektivet framgår inte heller i likabehandlingsplanen. Inspektörerna

bedömer att skolans likabehandlingsplan inte motsvarar kraven i den nya lagen. I sammanhanget kan hänvisas till Skolverkets allmänna råd "För arbetet med att främja likabehandling" SKOLFS 2007:7. Se vidare kommunrapporten.

I Lpo 94 anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att kontakt upprättas mellan skola och hem om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan. En sådan kontakt bör tas skyndsamt. Inspektörerna vill påpeka att en sådan skyndsamt kontakt även gäller elev som utsatt en annan elev för kränkningar. Av skolans likabehandlingsplan framgår att en sådan kontakt inte tas, ansvaret läggs istället på eleven att "efter genomfört uppdrag" tala med sina föräldrar. Likabehandlingsplanen bör även justeras i detta avseende.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Skolans undervisning har sin utgångspunkt i såväl läroplanens mål som den enskilda elevens förutsättningar och behov. Skolan skall, enligt författningarna, sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Eleverna skall även ges möjlighet att stegvis ha inflytande på bland annat arbetsformer och successivt ta ett allt större ansvar för sin utbildning.

Elevernas inflytande över klassens arbete och de egna studierna är begränsade, men varierar, enligt eleverna, beroende på vilken lärare som undervisar. Enligt eleverna är det lärarna som planerar verksamheten. Vid några av de lektionsbesök som inspektörerna gör kan inspektörerna notera att elevernas inflytande på undervisningens genomförande inte är stort. Eleverna uppger vidare att det under lektionerna är sällsynt att det ges utrymme för tillfällen att reflektera och utvärdera klassens arbete och det egna lärandet. Det åligger rektorn att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Inspektörernas bedömning är att skolan, framförallt i de högre årskurserna, i högre grad bör sträva efter att träna eleverna i att ha inflytande och ta ansvar i undervisningen på det sätt som förutsatts i Lpo94.

Det framgår ej av Hagaskolans kvalitetsredovisning och inte heller på annat sätt hur personalen samverkar för att nå måluppfyllelse för verksamheten på kommunens enda fritids, den på Snörrumskolan. Detta arbete bör förankras i båda verksamheterna och ha en tydlig koppling till det nationella uppdraget.

Individanpassning och stöd

Skolan skall sträva efter att varje elev successivt får växa med uppgifterna och utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan skall också utifrån den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter organisera arbetet så att eleven stimuleras att utveckla hela sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Läraren skall stimulera, handleda och stödja varje elev som har svårigheter. Skolan skall, under rektorns ansvar, upprätta åtgärdsprogram för att stödja eleven att nå uppsatta mål.

Dals-Eds kommun har ett elevhälsoteam som arbetar mot de två grundskolorna i kommunen. Teamet består av skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvalslärare och speciallärare.

I Hagaskolan finns olika sätt att individanpassa undervisningen. För de yngre eleverna sker olika grupperingar som i huvudsak äger rum inom klassens ram.

För elever som har svårigheter kopplat till läsförståelse/inlärn timer finns skriv- och lässtudion (SoL). Omfattningen är vissa timmar under längre eller kortare

tid. Beslut fattas av mentor och stödteam i samråd med elev och vårdnadshavare.

Resursskolan är ett alternativ för de elever som av andra skäl än inlärningssvårigheter inte kan ha undervisning i sin ordinarie klass. Elever i resursskolan får omsorg under den tid som eleven har speciella svårigheter. Det kan gälla hela dagar eller del av dag, och för kortare eller längre period. Inspektörerna vill erinra om att det för elever som har större delen av sin undervisning i resursskolan skall finnas beslut om placering i särskild undervisningsgrupp enligt grundskoleförordningen. Om eleven inte får all undervisning enligt den nationella timplanen skall dessutom beslut om anpassad studiegång fattas för eleven. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att eleverna som placeras i resursskolan bör få både omsorg och det särskilda stöd de har rätt till i olika ämnen där eleven har svårt att nå målen.

Vid intervjuer med elever och med lärare uppger man att stöd på Hagaskolan främst ges i svenska, matematik och engelska. Detta bekräftas även av rektorerna. Inspektörerna bedömer att skolan bör ge stöd i alla ämnen och inte endast i svenska, engelska och matematik.

Hagaskolan visar i sin dokumentation till Skolverket att man har rutiner och har utarbetat åtgärdsprogram och handlingsplan för de elever som behöver särskilda stödinsatser. Vid intervjuer framkommer att både lärare och stödteam är tveksamma till om de elever som behöver, får det stöd som de har rätt att få.

För närvarande finns inga elever på skolan som har studiehandledning på sitt modersmål. Skolan uppger att det finns rutiner att undersöka att elever som behöver studiehandledning får detta.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör utreda om de elever som har behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Enligt författningarna skall läraren, eleven och elevens föräldrar/vårdnadshavare genomföra utvecklingssamtal. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanerna och kursplanerna.

Elever har från årskurs 1 portfolios där de samlar vad de gjort och lärt sig i olika ämnen. Denna portfolio överlämnas till Hagaskolan i årskurs 4 och följer eleverna till och med årskurs 9. Intervjuade lärare menar att portfolion bidrar till att både eleverna, vårdnadshavare och lärare får en uppfattning om hur elevens lärande utvecklas.

Skolan genomför olika tester och diagnoser kring t.ex. läsning och läsförståelse. Därutöver använder skolan de nationella proven i årskurserna 5 och 9 för att följa upp elevernas utveckling i ämnena svenska, engelska och matematik. I övriga ämnen har skolan inget gemensamt system för att följa upp och dokumentera elevernas kunskapsutveckling. Alla elever har en individuell utvecklingsplan som följs upp vid de utvecklingssamtal som hålls minst en gång per termin. Utvecklingssamtalen upplevs positivt av de flesta elever och föräldrar.

Betygen upplevs, av de flesta elever, som rättvisa men några av de intervjuade eleverna tycker att betygen påverkas av ordning och uppförande.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

För genomförande av de fastställda målen skall det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och vårdnadshavare. Rektorn beslutar om arbetsplanen som kontinuerligt skall följas upp och utvärderas. För Dals Eds grundskolor finns en arbetsplan med ämnesplaner upprättad 1997.

Enligt författningarnas krav skall skolan följa upp och utvärdera sina resultat med utgångspunkt i nationella mål och årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen skall bl.a. innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse.

I Hagaskolans kvalitetsredovisning beskrivs bl.a. elevernas kunskapsresultat utifrån de nationella proven i årskurs 9 samt betygsstatistik från årskurs 9. För övrigt kan man ej utläsa huruvida eleverna har uppnått de nationella målen för utbildningen. Det saknas också en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte uppnås. Inspektörerna bedömer att skolan saknar ett fungerande system för kvalitetssäkring och att den upprättade kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav på en kvalitetsredovisning.

Skolledning och intern kommunikation

Hagaskolan har en rektor för år 4–9 och en biträdande rektor på 50 procents tjänst för år 4–9. Rektorerna har inte deltagit i den statliga rektorsutbildningen. Personalen säger att de har förtroende för rektorerna och att samarbetet fungerar väl. De säger vidare att de har stor frihet att utveckla det pedagogiska arbetet, men skulle önska att rektorerna mer tydligt initierar till pedagogiska diskussioner. Rektorerna, som är utbildade lärare, är väl kända av elever och de föräldrar som inspektörerna talat med. I intervjuer med lärare framkommer att Hagaskolan är en skola som medger en hög grad av självständighet och utrymme för den enskilde läraren. Arbetslagen innebär i praktiken inget forum för samarbete. Inte heller ger de utrymme för att tillsammans reflektera kring och utvärdera resultaten för den verksamhet som bedrivs i Hagaskolan. I intervjuer med föräldrar och personal framkommer att man anser att ansvarsfördelning mellan förtroendevalda och rektorer ytterligare bör kunna tydliggöras.

Inspektörerna bedömer att rektorerna är väl förtrogna med de verksamheter de ansvarar för. Inspektörerna bedömer dock att rektorerna bör diskutera hur de på ett tydligare sätt kan styra den pedagogiska verksamheten.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Ansvar för mottagning av elever i särskolan har Hagaskolans speciallärare. Inspektörerna har granskat mottagningsbesluten och bedömer att rutiner och mottagning sker på ett föredömligt sätt.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda

elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Inspektörerna bedömer att eleverna vid Hagaskolan har tillgång till ett rikt utbud till elevens val.

För närvarande finns inga elever som har modersmålsundervisning på skolan. Rektor uppger att man erbjuder modersmålsundervisning till elever som är i behov av den undervisningen.

De flesta lärare vid Hagaskolan är utbildade för den undervisning de bedriver. Personalen är organiserad i arbetslag, men inspektörerna bedömer att den samverkan som sker kring eleverna i vissa delar är liten. Det är snarare så att det finns spontant samarbete vissa lärare emellan, men att det också finns lärare som ännu inte ser vikten av att samarbeta kring eleven. Inte heller förefaller kompetensen hos lärare med utbildning efter 1985 att tas tillvara då skolan är, som tidigare nämnts, organiserad i stadier. Detta innebär att upp till och med årskurs 6 undervisas eleverna enligt ett klasslärarsystem för att sedan i årskurs 7 möta ett ämneslärarsystem. Inspektörerna bedömer att den samverkan som sker kring eleven i vissa delar är liten och att kompetensen hos skolans lärare inte tas tillvara i den utsträckning som är möjlig.

Skolans lokaler är i stort anpassade för verksamheten men elever och personal saknar tillgång till grupprum och andra extrautrymmen. En del av läromedlen är dock inte aktuella och vissa läroböcker är gamla och slitna. Inspektörerna bedömer dock att eleverna har tillgång till läromedel och utrustning för att nå målen.

Kommunen beslutar om en gemensam inriktning för den kompetensutveckling som skall genomföras och det har inte på några år funnits utrymme för skolan eller enskilda lärare att genomföra insatser på egen hand. Intervjuade lärare känner sig inte nöjda med den kompetensutveckling som sker och saknar individuella kompetensplaner. Lärarna uppger att det har saknats tid för personalen att formulera skolans behov av fortbildning eftersom skolan haft många byten av rektorer under de senaste åren.

Datum	Ort
2007-02-27	Göteborg

Sonja Henriksson

Leif Aljered